

**ДО: КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ПРАВНО МНЕНИЕ

От: гл. ас. д-р Дилян Начев, юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Относно: конституционно дело № 2/2026 г.

На основание: чл. 18, ал. 2 от Закона за Конституционен съд и чл. 20а, ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

в отговор на отправената към мен покана, предоставям писменото си мнение по предмета на конституционно дело № 2 от 2026 г.

Делото е образувано по искане на състав на Варненския апелативен съд за установяване на противоконституционност на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 6 от 2025 г., в сила от 21.01.2025 г.; ЗСВ).

По същество, изложените аргументи за евентуална противоконституционност на законовата разпоредба са в две посоки. Първо, има ли обратно действие и съответно ако да, съвместимо ли е това с изискванията на Основния закон. И второ, дали оспореният текст не влиза в противоречие с принципа на правовата държава?

1. Относно въпроса за действието на нормата във времето, обикновено правото има за цел да регулира поведението на своите адресати занапред.

Така, принципът е този за действието *ex nunc* на юридическите правила. Само по изключение, при наличието на изричен текст и единствено в определени сфери е допустимо законодателят да предвиди т.нар. обратно действие, при което действието би било *ex tunc*, съответно факти от период, предшестваш влизането в сила на закона, биха били преосмислени (превърнати от юридически в правноирелевантни или обратното) или пък техните вече настъпили юридически последици променени. Конкретният законов текст обаче не е такъв. Тук става дума за т.нар. несъщинско обратно действие, което както и вносителят на искането е посочил, цитирайки практика на Конституционния съд, е напълно съвместимо с Основния закон. Впрочем, макар този понятиен апарат отдавна да се е наложил и утвърдил сред юристите у нас, самото понятие „несъщинско обратно действие“ е подвеждащо. В действителност не става изобщо дума за обратно действие, а за незабавно действие на закона, включително за вече започнали правни отношения, но единствено за фактите (и техните последици), които тепърва предстои да се реализират. Не се преуреждат вече уредени от закона въпроси, а се уреждат бъдещи такива. Тук юридическата терминология, подобно и на други ситуации, като например „аналогия на правото“ или „презумпция за невиновност“ по-скоро може да въведе в заблуждение, отколкото да опише коректно реалното съдържание на понятието.

2. Притесненията, изразени от съдебния състав, подател на искането, относно липсата на предвидимост, произтичащи от оспорения законов текст, намирам за основателни и разумни. Правната сигурност е засегната и застрашена, като доказателство за това е и поводът за настоящото дело. Съществува неяснота относно наличието или липсата на правно призната възможност от страна на изпълняващия функциите на главен прокурор да упражнява правомощията си след изтичането на срока, предвиден в чл. 173, ал. 15 от ЗСВ. Тази несигурност обаче произтича не от законовия текст, а

от отказа на компетентния за това държавен орган да го приложи. Няма никакво съмнение, че законодателят не е изразил по най-добрия възможен начин волята си, но няма и съмнение относно това каква е била тя. Действително неприлагането на правните предписания има за своя последица непредвидимост в обществените отношения. Това не е изненадващо. Основната функция на правото е да създава ред и предсказуемост, а неприлагането му логично води до обратния резултат. Това обаче не е порок на самите правила, а аномалия, произтичаща от поведението на тези, призвани да ги прилагат.

Редно е да се отбележи и това, че сам по себе си предвиденият в чл. 173, ал. 15 от ЗСВ срок не е недопустим от конституционна гледна точка. Тук не става дума за ограничаване на някакъв посочен в Основния закон срок, а единствено за времево рамкиране на едно така или иначе временно състояние. Същото има изключителен характер и няма пречка да бъде допълнително конкретизирано от законодателя, стига това да не влиза в противоречие с принципи, установени в Конституцията. В конкретния случай, няма основание за подобно твърдение.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

с оглед всичко гореизложено, смятам, че искането на вносителите по к.д. № 2/2026 г. следва да бъде отхвърлено.

С уважение: д-р Дилян Начев